

Spørreliste nr. 153

VÅRT FORHOLD TIL NATUREN

Denne spørrelisten er en del av "Fritidsprosjektet" som NEG og Institutt for etnologi arbeider med. En av prosjektets forskere har spesielt interessert seg for vårt forhold til naturen.

Listen er lang, men la ikke det skremme deg fra å svare så fyldig du kan. Vi vil gjerne at du skriver ned de vurderinger, tanker og følelser som melder seg når du leser teksten. Spørrelisten er skrevet slik at den skal passe for folk i alle aldre og livssituasjoner. Hopp derfor over de punktene som du ikke synes passer for deg, eller som du føler du har besvart i tidligere lister.

Les gjennom hele spørrelisten før du begynner å skrive!
LYKKE TIL!

1. Barndom

Hvilke faste arbeidsplikter hadde du som barn (opp til konfirmasjonsalderen)? Fortell hva du likte best å gjøre når du var fri fra pliktene. Hva gjorde du helst når du var ute? Syntes du at du hadde nok fritid?

Hva så foreldrene dine helst at du gjorde når du var ute? Hva ville de helst at du ikke skulle gjøre? Var det forskjell på hva jenter og gutter fikk gjøre? Var det noen forbud som bare gjaldt på søndager? Hva var foreldrene dine redde for?

2. Organiserte friluftaktiviteter

Leste du noe friluft-/naturlitteratur? Hva slags inntrykk gjorde det? Brukte dere naturen i undervisningen på skolen? Hadde dere skidag, orienteringsdag, skogsturer og ute-timer? Hvilke holdninger synes du ble innpodet? Var du med på skogplanting? Var du speider eller med i noen annen barne- eller ungdomsforening som drev med friluftsliv? Fortell om aktivitetene.

3. Barndommens turliv

Dro familien på turer? Til hva slags steder dro dere (fjell/vidde/skog/sjø), og hvor ofte? Hvilket fremkomstmiddel brukte dere? Var det forskjell på hvor mye mor og far var med? Plukket dere bær og/eller sopp? Hvilke slag? Hendte det at dere plukket for salg? Var begge foreldrene dine med? Sanket dere egg? Hvilke slag, og hvor mye kunne det bli? Drev dere med jakt og fangst? Hva fanget dere, og hvilke redskaper eller våpen brukte dere? Hvem var med? Fortell om fisketurer sommer og vinter. Hendte det at dere dro på familiefisketurer? Fisket du alene, eller sammen med venner? Var far med? Hvor mye tid brukte dere til fiskingen? Hvor mye av familiens behov for fisk kunne dere dekke?

Hva la foreldrene dine mest vekt på når dere var sammen ute? Hva likte de best å gjøre? Måtte du være med? Hadde du noe yndlingsmål for turene? Hvorfor tror du at du likte dette stedet best?

4. Andre nytteturer

Samlet dere rekved? Stakk dere torv? Hadde dere annet arbeid i utmark eller i fjellet som dere kunne ”gjøre en tur” ut av? Måtte dere dra langt for å skylle klesvask? Fortell også om slike turer!

5. Utstyr

Eide du selv noe utstyr til friluftsliv, for eksempel ski, skøyter, fiskestang, sykkel, sovepose, telt, primus, rifle? Fortell hvordan du fikk det og hvor gammel du var!

6. Ferie

Hadde foreldrene dine ferie? Sommerferie? Påskeferie? Ferierte dere sammen? Hva gjorde dere? Hyttetur? Båtferie? Hadde dere unger noen ferie uten foreldre? Fortell!

7. Besteforeldre

Hadde du besteforeldre eller kanskje en annen kjær slektning du kunne gå til? Var du for eksempel sammen med dem ute, på turer og i forbindelse med arbeidsoppgaver de skulle gjøre? Lærte de deg ting om friluftsliv og naturbruk som ikke foreldrene dine kunne lære deg?

8. Sjøliv

Var du vant til sjøen som barn? Var du glad i den, eller syntes du den var skremmende? Disponerte du båt? Hva slags båt var det? Hvor mye kunne du bruke den alene, og fra hvilken alder? Hva fikk du beskjed om ikke å gjøre når du var i båten? Fikk du opplæring i å bruke den (ro/padle/seile/motor)?

9. Forholdet til naturen

Vi vil gjerne vite om dere regnet høsting i naturen som fritid og turliv, eller om det ble sett på som matauke som skulle tas alvorlig. Dro dere noensinne på turer uten å foreta dere noe matnyttig? Synes du at du ble vant til å bruke naturen bare til nytte/bare til glede/begge deler?

Har du noen gang opplevd naturen som skremmende?

Har du gått vill? Var du redd for bjørn, ulv... eller andre ting? Var du noen gang som barn i det du vil kalle farlige situasjoner i naturen, på land eller sjø? Fortell hva som skjedde, og hvordan det gikk. Trakk du noen lærdom av det?

10. Resultatet av oppdragelsen

Hva tror du er summen av det foreldrene dine evt. prøvde å lære deg om naturen og naturbruk? La de vekt på konkrete kunnskaper om fugler, dyr, spor, blomster etc., mente de at det å kunne utnytte det som finnes i naturen var det viktigste, eller syntes de at det ofte kunne være nok bare å nyte naturens skjønnhet?

Hvilken rolle synes du (nå) at naturen spilte i dagliglivet (og i ferier) i barneårene?

Mener du at det har hatt betydning for deg senere i livet?

11. Ungdomstid

Når sluttet du skolen? (Når) flyttet du hjemmefra (for første gang)? Hva slags arbeid fikk du – og hva har du jobbet med siden? Hvor har du bodd? Har du noen gang latt naturomgivelsene bestemme hvor du skulle flytte?

Syntes du tilværelsen forandret seg mye da du flyttet hjemmefra? Endret dine fritidsaktiviteter seg? Hvorfor? Fikk du nå økonomisk anledning til å gjøre ting du ikke før kunne? Begynte du å gjøre ting foreldrene dine ikke hadde tillatt deg? Fortell! Fikk du ferie? Hva gjorde du da?

12. Medlemskap

Hva synes du om jakt? Har du vært medlem av noen jeger- og fiskeforening? Har du abonnert på noe friluftstidsskrift? (Fremdeles?) Har du vært medlem av noen turistforening, eller for eksempel av Skiforeningen? Har du vært i noen naturvernorganisasjon?

Har du deltatt i noen slags aksjon for å bevare for eksempel naturperler? Har du hatt lyst til å gjøre det? Ut fra hvilket motiv? Kunne du tenke deg å gjøre det i fremtiden, eller er det deg helt fjernt? Hvorfor?

13. Friluftsliv

Har du eid båt som voksen? Hvordan brukte/bruker du den? Har du hatt hund? Hva betyr/betydde den for deg?

Hvor mye av fritiden tilbringer du ute? Sporter du i skog og mark, for eksempel jogger og går på ski? Er du organisert i noe idrettslag? Har du vært aktiv i noen utendørssport? Er du ute i båt? Går du søndagstur? Får du dårlig samvittighet hvis du lar det være? Hva ville du prioritere dersom du fikk mer fritid?

Driver du med matauk i dag, slik du lærte hjemme?

14. Hvis du har barn

Hva har du lært barna dine med hensyn til friluftsliv og oppførsel i naturen? Er det forskjellig fra det du selv lærte? Legger du vekt på å lære dem ting om skogens små og store dyr, om betydningen av å ta vare på naturen, og om hvordan de skal omgås ild? Har de likt seg på turer i skog og mark? Har de spurt om dere skulle dra, eller tror du at de har følt at det ble påtvunget? Er du blitt lei deg eller sint når de ikke ville være med?

Har de vært med på noen typiske utesporter, som for eksempel langrenn/orientering? Har de vært med i speideren eller liknende friluftssorienterte grupper? Hvor mye har du engasjert deg i det – har du

for eksempel aktivt deltatt i støtteapparatet? Hva er hovedgrunnen til at du vurderer slike fritidsaktiviteter som viktige?

Synes du barn lærer nok om naturbruk på skolen? Gjør du deg noen refleksjoner rundt måten barna bruker naturen på nå i forhold til din egen oppvekst?

15. Bundethet til den norske naturen

Ønsket du noen gang i ungdommen å flytte til en storby? Gjorde du det? Hva savnet du/ville du savne på hjemstedet? (Flyttet du tilbake? Hva var hovedårsaken?)

Kunne du tenke deg å flytte til et annet land? Hvilket? Er det spesielle krav du ville stille til det landet når det gjelder naturen?

Hva vet du at du helt sikkert ville savne av den norske naturen?

Hvor stor vekt legger du på å kunne gå fritt omkring og finne uforstyrrete steder, slik vi kan her? Hva gjør størst inntrykk på deg i naturen? Er det de rolige eller dramatiske landskapene? Er det storm eller stille, skog, fjell, hav, fri horisont? Fortell! Hva gir deg skjønnhetsopplevelse? Hvilket tre er finest? Hvorfor?

Hvis du lengter ut i naturen, hva er det da først og fremst du tenker på?

Har du noen gang brukt naturen som tilflukt når du måtte tenke ordentlig over ting, eller var lei deg? Hvordan er følelsene dine når du er ute i skog og mark – er du glad, trist, melankolsk, opprømt, skremt? Hvor høyt setter du naturopplevelser i forhold til andre opplevelser? Har du noen gang hatt noen overveldende opplevelser i naturen? Vil du si at du er blitt mer og mer glad i naturen, eller har det vært det samme hele tiden?

16. Norge i verden

Er de patriot? Lokal- eller norgespatriot? Tror du at Norge er helt spesielt i global sammenheng? På hvilken måte?

Tror du at nordmenn er ekstra glad i naturen sin? Hvorfor? Tror du vi er mer glad i landet vårt enn andre folk? Har du noen konkrete eksempler på det? Har du lest noe som tyder på at andre mener det samme som du?

Hvor stor betydning har naturen for nordmenns tenke- og væremåte? Tror du andre folk føler det likedan? Hvilken betydning får det for måten vi oppfører oss på overfor andre mennesker og andre nasjoner?

Tove Nedreliid